

DE VROUW IN DE MODERNE SAMENLEVING

1 oktober 1954.

Goedenavond vrienden.

Na deze begroeting deelt de intelligentie als naar gewoonte mede dat ook zij niet in staat zijn om het totaal van de dingen te overzien en daardoor niet alwetend zijn, waarom ons wordt verzocht toch zelf na te denken en te controleren, opdat wij in staat zullen zijn zelf een conclusie over de behandelde stof te vormen en bij twijfel vragen te stellen en vervolgt dan woordelijk: En nu we dit gehad hebben, zullen we maar gaan beginnen met het onderwerp, dat dan ook weer eigenlijk uit uzelf is gekomen en dat past in onze cyclus op het ogenblik over deze tijd. Dat probleem is een zeer belangrijk probleem n.l. dat van de vrouw in de moderne samenleving. Nu kunnen wij natuurlijk zeggen: dit is een sociaal probleem of een politiek probleem, maar dat is niet helemaal waar, want juist doordat de vrouw in de moderne samenleving een geheel andere positie heeft ingenomen, een geheel andere taak op zich neemt dan vroeger het geval was, zien wij een sterke verandering in het karakter van de vrouw, en dit karakter op zichzelf betekent ook weer een nieuwe geestelijke bewustwording, betekent nieuwe geestelijke kwalen, maar ook geestelijke winst.

Een vrouw in deze tijd heeft het over het algemeen, vergeleken bij haar voorouders, zeer goed. U zult zeggen: "dat is nog maar de vraag", maar toch is dat eigenlijk zo. Zonder de verantwoording te moeten dragen van een volledig matriarchaat, zoals dat vroeger was in sommige stammen en landen, heeft zij op het ogenblik een praktische gelijkheid reeds in vele opzichten met de man weten te verwerven, zij kan deelnemen aan het beroepsleven naar eigen verkiezing, zij is zeer vrij in de wijze waarop zij zich wenst te uiten en om te gaan, kortom, in haar hele bestaan is een veel grotere vrijheid en een kleinere gebondenheid krachtens conventie naar voren gekomen. Nu mogen we echter niet vergeten, dat daarmee nog niet alle problemen zijn opgelost.

Wanneer die vrouw nu eenmaal zo ongeveer gelijk is aan een man, dan kun je wel zeggen: "het is heel aardig", en je kunt misschien zelfs zeggen: "ze moeten helemaal gelijk worden" - iets wat overigens moeilijk lijkt, het schijnt me dat dan van de aantrekkelijkheid van het aardse bestaan wel iets af zou gaan - maar de vrouw zoals ze op het ogenblik is, heeft veel dingen meegebracht, juist uit het verleden, stoffelijk en uit de aard van de zaak ook wel geestelijk. Dit betekent, dat wanneer het gaat om de inslag van de mens, het esoterisch en diep religieus voelen, door de vrouw gemakkelijker en minder beredeneerd wordt ervaren dan door de man, dat anderzijds de verdediging van een aanvaarde stelling door de vrouw veel hartstochtelijker en fanatieker is dan ze door de man zou kunnen worden verdedigd. En dat schept wel enkele problemen, want vooral waar het over grote dingen gaat, is de vrouw vaak niet in staat een zuiver inzicht en overzicht te verwerven.

Dit is geen verwijt natuurlijk aan de vrouw en u moet niet denken, dat ik hiermee enigszins wil wijzen op haar geestelijke capaciteiten, die minderwaardig moesten zijn t.o.v. de man, dat is niet waar, maar de vrouw heeft door alle eeuwen heen moeten reageren op de kleine dingen, zij was als het ware de vorstin van het huisgezin, zij regeerde daar en wanneer zij regeerde in andere zin, dan gebeurde dit door haar overgave, door haar inschikkelijkheid eerder dan door haar scherp intellect, zelfs wanneer ze dat had. Dit brengt met zich mee dat, stoffelijk gezien, de vrouw in haar hele stelsel als het ware gepreconditioneerd is voor het nauwkeurig, scherp, juist en dan vaak met een verbluffend inzicht behandelen van de kleine zaken.

De man is iemand die in grote lijnen kan schetsen, maar die, wanneer het over de uitvoering gaat, over het algemeen niet in staat is om deze grote lijnen nu ook te verwerklijken. Vandaar dat we dit onderscheid in de moderne wereld zo sterk naar voren zien komen. Nog steeds is het uiteindelijk de man die de grote lijnen trekt, het is nog steeds de man die regeert, de man die uitvindt, de man, kortom, die een stempel drukt op het doel van de openbare samenleving, op het doel van de maatschappij, van de mens zelf.

De vrouw echter, nu zij een grotere vrijheid heeft gekregen, begint zich daarmee te bemoeien, en dit zich-ermee-bemoeien betekent dat er verschillende problemen van stoffelijke en geestelijke aard naar voren zijn gekomen. De stoffelijke zijn o.a. het feit dat hierdoor veel

mannen in hun mogelijkheid tot werkzaam zijn binnen de normale banen van de maatschappij beperkt worden. Daardoor weer een verlating (op een latere leeftijd; Red.) voor de meesten van de gemiddelde leeftijd waarop gehuwd wordt, of zelfs in sommige gevallen een geheel vrijgezel blijven. Voor de vrouw betekent dit een onttrekking van haar wezen aan haar gezin als zodanig. Niet voor elke vrouw is dat erg, want voor velen bestaan er andere taken, die volledig het gezin kunnen compenseren, maar voor anderen blijft er altijd een grote benauwenis en beklemming bestaan wanneer dit, dat dan toch uiteindelijk zowel voor man als vrouw behoort te zijn de bekroning van het leven, een huwelijk, een samengaan van de twee seksen, een elkaar volledig aanvoelen en aanvullen, dat dit niet meer mogelijk is.

Was dit het enige probleem, ach, we zouden stoffelijk ons daar nog bij neer kunnen leggen, want uiteindelijk, er zijn vele wegen en degene die weet hoe je ze moet gaan, die kan ook zeker buiten de huwelijks staat om, komen tot een geestelijke rijpheid en bewustwording die niet onderdoet voor de bewustwording die bv. de gehuwde kan verwerven. Maar er zijn veel vrouwen die in zich de noodzaak tot huwen voelen, terwijl het aantal huwbare mannen in sommige gevallen daartegenover te gering is. Dat brengt met zich mee o.a. een zekere losheid van zeden, dat brengt met zich mee allerhande problemen van emotionele aard en niet een ieder is in staat om een juist inzicht te verwerven in de mogelijkheden van die toestand en ook de verplichtingen die ze met zich meebrengt en voor de man en voor de vrouw.

Ik doel hier nu niet, zoals sommigen denken, op buitenechtelijke verhoudingen, want dat deze van een dergelijke toestand het gevolg zullen zijn is m.i. niet meer dan normaal, daar uiteindelijk de dierlijke factor in de mens, tenzij wij te maken hebben met een volledig redelijk bewust mens, altijd zijn tol zal eisen. Maar ik bedoel hiermee juist de grote moeilijkheid "hoe moet ik mij aanpassen in deze maatschappij vol van taboe, vol van allerhande moeilijkheden, ik werk nu wel als vrouw, maar ik zou liever niet werken etc., ja, tenminste niet in deze zin werken, zo gebonden". We kennen al die problemen, daar behoeven we eigenlijk niet verder op in te gaan, want die heeft u zelf waarschijnlijk ook wel eens gehoord en overdacht.

Wat is de geestelijke achtergrond hiervan? Bij veel mannen en vrouwen komt juist door de geschapen toestand de nadruk wel eens wat te zwaar te liggen op de zuiver stoffelijke omstandigheden. Vooral door een beperkte benepenheid van gezichtspunt en aan de andere kant een uitgrijpen naar de geboden mogelijkheden, zien wij allerhande psychologische bezwaren komen die leiden tot de bekende geestelijke ziekten, "neurosen", zoals dat heet, dwangneurosen, psychische afwijkingen, obsessies etc. Dat is natuurlijk erg treurig, maar geestelijk is daar iets tegen te doen. En het eigenaardige is, dat eerder dan de man, de vrouw iets van deze uitweg begint te beseffen. Het is n.l. zo, dat je in de samenleving zekere krachten kunt ombuigen in een andere richting.

En zo zien wij dat de vrouw in veel gevallen, wanneer zij nu eenmaal merkt dat zij in de normale, althans vroeger normale toestand, geen houvast kan vinden, dat zij in de losheid van de verhoudingen geen vrede kan vinden, ertoe overgaat om de in haar aanwezige krachten en verlangens op esoterische basis te projecteren.

En dit is nu wel erg belangrijk, want in het begin lijkt het er misschien wel op dat het alleen maar een afleiding is, een doekje voor het bloeden, maar al heel gauw kunnen deze mensen, juist door hun geestelijke streven en hun geestelijke studie, voor zich verwerven een dieper inzicht in die waarden waar de vrouw, toch al bevoordeeld door haar groot intuïtief vermogen - scherper dan de man meestal - een verbluffend zuiver inzicht krijgt, al kan ze dat redelijk vaak niet omschrijven, van geestelijke toestanden en situaties. Hieruit volgt dat een geestelijke veredeling bij de vrouw een noodgedwongen resultaat zal zijn van de huidige toestand. Ik hoop dat u tot zover het met mij eens kunt zijn, mij hebt kunnen volgen.

Nu moeten we hier echter nog iets verder op in gaan en ons af gaan vragen: wat betekent het voor de wereld wanneer een vrouw, of beter gezegd "de vrouw", komt tot een beter geestelijk inzicht? In het begin zal ze, zoals dat nu eenmaal ligt in het karakter van de zwakke sekse, zich niet voor overdrijving kunnen hoeden en wij zullen dus te maken krijgen met pogingen van speciaal de vrouwen, om een te sterke stempel te drukken van rechtzinnigheid, van moraal, van, nu ja, noem het maar allemaal op, nietwaar, op het totaal van de samenleving, daarmee een sterke vrijheidsbeperking voor anderen in de hand werkende.

Dit brengt zoveel onaangename repercussies, onaangename gevolgen met zich mee, dat men uiteindelijk dit langzaam zal zien afsterven. Er komt een moment dat men zich van die harde schreeuwsters niets meer aantrekt, maar dat men degenen die intens, door hun eigen leven

een voorbeeld zijnde, werken voor iets, meer en meer zal gaan respecteren, en wanneer dat komt, dan betekent dit dat de vrouw dus, juist door haar vermogens plus haar huidige leefwijze, een grotere persoonlijke vrijheid zal bevorderen met gelijktijdig een inniger, intenser en dieper geestelijk beleven. Wij zullen langzaam maar zeker de waardering van stoffelijke waarden weg zien vallen. Dit is natuurlijk erg hoopvol, want per slot van rekening, je leeft verder als geest en je leeft als geest langer, intenser, dan je ooit als stofmens kunt leven. Dus wat er geestelijk gebeurt is van onnoemelijk groot belang. Maar wat is op het ogenblik de toestand? Op dit moment is de vrouw nog vaak in haar overdreven najagen van de bewustwordingen, die nog niet zo lang baan hebben gebroken onder dit zusterlijk geslacht, geworden tot een kleine tiran in vele opzichten. Zij meet zich allerhande rechten en voorrechten aan uit de oude tijd en wil aan de andere kant daarvoor de rechten van een huidige tijd en van de man evenzeer hebben, ze wil aan de ene kant graag regeren de hele stofwereld en aan de andere kant toch de geestelijke vrijheid, de persoonlijke vrijheid behouden.

Ja, dat is natuurlijk erg jammer, want dat kan op den duur niet. Maar toch heeft zij reeds zeer veel gedaan ten goede. Zij heeft in haar fanatisme groot onheil gesticht, en wanneer we op het ogenblik nagaan, achteraf terug schouwende, welke factoren in de wereldoorlogen van groot belang zijn geweest voor besluiten die we niet erg prettig kunnen noemen, dan blijkt ons vaak dat juist de vrouw hierin een zeer grote rol speelde. We weten echter ook dat zij op het ogenblik meer en meer haar plaats gaat vinden, dat zij zich meer en meer normaal in de samenleving gaat aanpassen en dat zij het extreme, dat vooral in het begin van de twintigste eeuw zo sterk haar optreden naar buiten toe kenmerkte, meer en meer aflegt. Gelukkig, want op dit moment, waar de hele wereld in de waagschaal hangt, dit moment, deze jaren die vol zijn van sombere dreiging, die vol zijn van bange verwachtingen, van geestelijke duisternis en het nieuw opvlammen van Geestelijk Licht aan alle kanten, zien wij de vrouw van deze tijd staan als vroeger eens Joan of Arc, hoe heet ze ook weer, Johanna, het herdersmeisje, stond voor de legers van een Frans vorst. Zij draagt in vele opzichten de vaandels, en geloof me, wanneer de man in de strijd vecht en de vaandeldragers beschermd moeten worden in de slag en velen zich offeren voor het vaandel, zo is het vaandel het symbool, het vaandel is datgene wat ze volgen, overal.

De gedachten van de vrouw van deze dagen, kan worden tot een vaandel dat de wereld leidt uit de huidige verwarring, uit de huidige wanhoop, tot een nieuwe en betere toekomst. Daarom achten wij dit probleem voor deze tijd van zo groot belang. Nu weet ik natuurlijk wel, dat er velen onder u zullen zeggen: "ik ben het er niet mee eens", anderen zullen opmerken: "nu ja, je hebt eigenlijk die problemen een klein beetje omzeild". Dat heb ik niet, vrienden, ik heb hier op het ogenblik misschien scherper en duidelijker iets gezegd dan ik het had mogen zeggen en ik heb bepaalde onderwerpen natuurlijk niet aangeroerd, omdat die zich voor zo'n algemene bespreking nu eenmaal niet lenen, maar ik wil u wel zeggen, wat ik hier gezegd heb is punt voor punt juist, zover als wij hier na kunnen gaan. Ik wil u voorbeelden geven.

Wij hebben gezien dat de Ver. Staten in de laatste 40 - 50 jaren zeer snel schenen te drijven naar het matriarchaat. De vrouwenbonden en vrouwenbewegingen, de vrouw zelf, waren de regerende factoren geworden, waar de man zich slaafs aan had te onderwerpen.

De vrouw zelf, en niet de man eigenaardig genoeg, begint deze ban te breken. Aan de ene kant zien we de vrouw verder streven in de verschijning van de career-girl, de vrouw die werkt voor haar bestaan, voor haar onderhoud, de vrouw die werkt omdat ze daar vreugde in heeft is zeer zeker nog in opkomst, we zien er steeds meer, maar we zien ze niet meer als imitatie-mannen, maar als vrouwen die een besef hebben, dit is onze taak en wij mogen, wanneer de idealen dan gesteld worden door de mannen en wanneer zij dan die grote lijnen allemaal uitschetsen, mogen wij als vrouwen toch zeker daaruit de conclusies trekken die daarin liggen en voor het nu, voor het heden die trachten te verwerkelijken. Wij zien dat in Frankrijk, dat overigens in dit opzicht heel wat achterstaat - n.l. de vrijheid van de vrouw - heel wat achterstaat bij de Ver. Staten, langzaam maar zeker de invloed van de vrouw groter worden en eigenaardig genoeg o.a. de extremisten beperken. Zij voelt meer voor een grotere vrijheid, zij voelt meer vooral voor een grotere vrede en harmonie, zij voelt voor een rustig opbouwen.

De behoudzucht, die de meeste vrouwen eigen is, leidt ook hier weer tot een gezonde remming op de doordrivende man en het scheppen van een maatschappij die over enkele jaren misschien weer redelijk acceptabel zal zijn en een hernieuwde bloei zal kunnen betekenen van een volk dat op het ogenblik wel diep gevallen is. Wij zien in Duitsland de

situatie ook veranderen. De dienstbaarheid van de vrouw, die daar veel sterker wordt uitgedrukt dan zij in andere landen ons bekend, buiten de Slavische, naar voren komt, begint ook daar langzaam maar zeker inzicht te krijgen in haar eigen rechten, en zij begint die rechten daar op een wat andere manier - dat ligt nu eenmaal in de aard van het beestje - naar voren te schuiven dan elders. Wij zien daar minder verenigingen die zich politiek en sociaal en economisch voor de vrouw inzetten, maar we zien veel meer de beïnvloeding van de man door de vrouw, waarbij de vrouw dan spreekt door de mond van de man. Dat is natuurlijk een oud verschijnsel alweer, en wanneer u zo nadenkt, dan denkt u onmiddellijk: o ja, die doen maar iets, ofwel les Pompadours, om al die anderen maar te verzwijgen die zo zwaar gedramatiseerd werden. Maar het is een feit dat ook hier de vrouw sterk naar voren komt. Wij zien in de Noordelijke Staten (van Amerika) de vrouw meer en meer actief deelnemen aan de samenleving en eigenaardig juist hier de vormgeving van het openbare leven meer en meer bepalen. Zij houden zich niet zo sterk aan de, laat ik zeggen, grote lijnen, maar zij weten de grote lijnen een verbluffende verbetering van volkswelstand, zowel als volksmoraal, te bevorderen. Erg belangrijk. Wij kunnen dan een ogenblik zeggen: de Slavische landen, hier begint de vrouw pas te ontwaken. Zij is ontwaakt tot het besef dat zij gereguleerd en geordend in een organisatie, een macht kan zijn en heeft met gebruikelijk fanatisme, doordrivende op papieren stellingen, veel onheil aangericht, maar ze ziet de gevolgen in ieder geval en zij begint zich te bezinnen, zij wordt langzaam maar zeker i.p.v. zoals vroeger, de tot fanatisme aandrijvende kracht, een remmende kracht, die de lijnen van de geleidelijkheid ook in deze landen vormen.

Wij zien dat in andere staten waar de vrouw ook wat minder in aanzien was - en ik denk hier bv. aan de verschillende staten van het Islamitisch blok, ik denk hier aan bepaalde staten in India, ik denk aan China, Japan etc. - dat ook hier de vrouw op haar eigen wijze begint, niet alleen om deel te nemen en te vechten voor haar eigen rechten, maar om vooral en voor alles richting te geven aan het streven van de gemeenschap als zodanig. Deze samenwerking betekent, dat voor geestelijke ontwikkeling in al deze gebieden en ook in veel niet genoemde gebieden, een zeer gunstig klimaat wordt geschapen, en een gunstig klimaat voor geestelijke ontwikkeling betekent een toenemen van de kracht in de mens, van zijn inzicht in de werkelijke samenhang van de dingen, zijn beheersing van het eigen-ik, zijn doelbewust, en niet slechts in hartstocht gebruiken van de gaven die hij heeft meegekregen.

De vrouw in deze samenleving, deze moderne samenleving is in veel gevallen een vrouw die een tol betaalt voor de nieuwe tijd. En dat is misschien voor die personen op zichzelf jammer. Heus, het aardse geluk zouden we ze allemaal gunnen, maar wij zijn toch blij dat het zó is en niet anders, want zij betaalt op haar wijze de prijs voor een vernieuwing van deze wereld, een nieuwe bewustwording van de mensheid, zoals de mannen die hebben betaald in bloed, rook en modder en nog zullen betalen en nog betalen.

Vrienden, ik weet niet of het onderwerp u heeft kunnen boeien en u heeft kunnen bezighouden, maar laten wij ons realiseren, dat ook deze kracht, juist in deze dagen, van groot belang is. En nu laat ik het onderwerp zelf even los om meer naar het algemene over te gaan.

Wanneer wij op dit moment de geestelijke groei zien van alle kanten, wanneer wij meer en meer zien dat een verantwoordingsbewustzijn gaat groeien bij mensen die tot voor kort alleen nog maar vroegen: "neem jij de verantwoording, want ik durf ze niet aan", wanneer wij zien dat op het ogenblik weer een plichtsbefef begint te leven in de mensheid, een nieuw streven naar eenheid, naar bewustwording, naar een rationeel en redelijk leven, dat in een geestelijke vrijheid en niet in een materiële vrijheid zijn grootste bewustwording vindt, een maatschappij die niet meer alleen geestelijke gaven in diploma's wil waarderen en voor de rest kijkt naar wat je in je portemonnee hebt, maar een wereld die respect begint te krijgen voor een klaar en helder denken, voor een bewust streven naar inzicht in de grote materie, het Zijn, die wereld die kan op het ogenblik wonderen doen. We hebben het reeds meermalen gezegd helaas: wij weten niet hoe dit zich verder ontwikkelen zal, want de wereld staat op een tweekoppig, en we hopen natuurlijk dat het goede pad zal worden ingeslagen.

Wij weten: beide wegen verenigen zich weer, de weg van de mensheid gaat verder, maar de mensheid kan gaan door bloed en dood en verderf en geweld en de mensheid kan gaan door de kleinere revolutie, die minder lijden en bloed kost, door de kleine revolutie die betekent een werkelijke vrijwording en een werkelijke democratie, die een einde maakt aan alle dictatuur, ook de dictatuur op geestelijk gebied. Die wereld waar de mensheid zo lang naar gehoopt heeft, die zij zo graag reeds nu werkelijkheid zag worden, ligt niet ver weg, ze kan in de

komende jaren geboren worden. En wanneer 10 of 12 jaar van uw aardetijd voorbij zijn gedraaid, dan staat deze wereld in een nieuwe periode, een periode van opbouw, vanaf dat moment kan het niet anders of de wereld moet beter worden en vooral beter worden omdat een gezondere, betere geestelijke grondslag zal liggen als basis voor alle stoffelijk handelen.

Wanneer het u soms wat zwaar valt, wanneer u een vrouw bent en u staat in de maatschappij, zeg dan tegen uzelf: de moeilijkheden die ik heb, zijn moeilijkheden van deze tijd en ik ben niet de enige die ze heeft. Realiseer u dat, wanneer een vrouw alleen in de maatschappij, moeilijkheden heeft op het ogenblik, dat de man zeer zeker even grote economische moeilijkheden ontmoet, vaak juist dóór de vrouw. Wanneer u zegt dat uw emotionele leven in de war wordt gebracht door de wanverhoudingen van deze tijden, vergeet dan niet dat er andere geslachten met u mee lijden, dat ook de man vaak sterk geremd wordt en beperkt wordt in de uiting van zijn verlangens en de vervulling van zijn wensen, juist door de ontwikkeling die u in deze wereld hebt gebracht.

Maar wat u ook bent, man of vrouw, hoe u deze wereld ook bekijkt, als een oudere die met een gezapig vermanend knikken zegt: "tjonge, tjonge, in mijn tijd was het toch beter geordend", of dat je de jonge mens bent die zegt "ik wil het ideaal nog zien bloeien, ik geloof dat de volmaaktheid kan komen", wie en wat je ook bent, vergeet dit niet: al deze dingen op aarde vinden plaats opdat de mens mag doordringen tot hoger geestelijke sferen, tot een dieper begrip van het leven en de werkelijke waarden daarvan. Indien u zo deze problemen wilt beschouwen, tegen deze achtergrond, ik ben overtuigd, vrienden, dat u zult zeggen: het is jammer dat het zo is, maar het is beter dat het zo is dan dat de wereld ten gronde ging en dat het grove materialisme de wereld zou blijven regeren. Wanneer u daar iets over op te merken heeft, wil ik u graag, over dit onderwerp althans, van antwoord dienen.

Ik geloof, vrienden, dat er geen opmerkingen zijn, zij het dan een gefluisterd woord van protest zo hier en daar en elders een lichtelijk goedkeurend knikken, vergezeld soms van een kleine glimlach. Vrienden ik dank u in ieder geval, dat u mij hebt willen aanhoren.

Maar het probleem dat we de volgende keer gaan behandelen - daar hebben we trouwens al over gesproken - zal misschien wat meer in uw richting liggen, omdat het gaat over de godsdiensten van deze tijd. Maar geloof mij, die godsdiensten kunnen niet bestaan zonder die andere dingen die we bespreken, zonder de politiek, de economie, zonder de jeugd, zonder de vrouw, zonder de samenleving zoals ze is. Ze zijn er deel van en wij mogen niet, omdat onze interesse is gericht op één punt, het andere verwaarlozen, want dan krijgen we een valse opvatting over het geheel. Ik dank u voor uw aandacht. Goedenavond.

DE SCHAAPHERDER EN DE STEEN ISRAËLS

Goedenavond vrienden.

Aan mij is dan de eer om een onderwerp naar uw eigen keuze voor u te behandelen, zover mijn capaciteiten althans daartoe voldoende zijn. Mag ik u verzoeken mij het onderwerp te noemen?

Vraag: Ja, ik merk, er komt niemand met een onderwerp naar voren, maar nu heb ik een onderwerp dat ook weer in de Bijbel staat. Zou u een beschouwing willen geven over de schaapherder en de steen Israëls? Die twee principes die staan feitelijk van elkaar maar ze behoren toch met elkaar.

Spreker: Mijn waarde vriend, het lijkt me moeilijk om hier een onderwerp van te maken, omdat, tenzij wij natuurlijk de hele Bijbel uit gaan rafelen en de voorbeelden zoeken, wij moeten blijven bij een korte definitie, maar die zal ik dan proberen u te geven.

De schaapherder is een centrale figuur voor zijn kudde, maar hij is tevens voor het herdersvolk van de Israëlieten - dat zijn ze in de eerste plaats - een zeer belangrijk iets, hij is het kernpunt waar alles om draait, hij is de basis waar alles op is gebouwd en niets kan zonder de schaapherder goed gaan in de samenleving van de Israëliet, vandaar dat hij zijn God ook een Herder noemt. Men zegt: "zo Ge mij zult geleiden door het dal der schaduwen des doods, ik zal niet aarzelen en niet vrezen". Dat is echt zo'n beeld dat helemaal uit de natuur is genomen, er bestaat n.l. werkelijk een dal van de schaduwen des doods, het is niet alleen maar een symbool. Er zijn herders die daar met hun kudde doorgaan, maar wanneer een goed

herder daar doorgaat, dan wordt hij wel heel erg moe, omdat hij voortdurend bezig is met zijn dieren die zich tussen de kloven en tussen de gesteenten hebben verdoold en verdwaald, weer terug te dragen naar de kudde. Wanneer het werkelijk gevaarlijk wordt en die kudde niet verder gaat, dan moet die herder de hamel Gecastreerde ram; Red.) geleiden over de zeer, zeer smalle doorgang die er is. En daarom spreekt men daarvan. Het is dan ook begrijpelijk dat die herder in de Bijbel voortdurend genoemd wordt. Uiteindelijk waren de koningen Israëls zelfs niet herders? Was David, de grote koning, niet een herdersknaap, die met zijn kudden in zijn jeugd over het veld doolde? Lezen wij niet dat alle grote vaders van het volk herders waren? Denken wij aan Jacob, die als herder diende om een vrouw te verwerven, denken wij aan Abraham zelf die herder was, herinneren wij ons Job die grote kudden bezat etc. Wij kunnen daar gewoon niets anders van zeggen dan: hier wordt eigenlijk de centrale figuur van het volk gesteld en deze wordt dan gecombineerd met het Goddelijke, omdat men verwacht dat de Godheid, evenals de herder zijn eigen kudde zal verdedigen, hen zal geleiden, zal zorgen dat ze weidegrond en een bron vinden wanneer de tijd daarvoor is.

De steen Israëls is ook weer iets dergelijks, maar stamt eigenlijk uit een latere periode. Het is zo dat Israël n.l. op een gegeven moment zijn tempel krijgt en daar begint het mee. Wanneer er een tempel is, komt er een stad. Waarop bouwt men? Men bouwt op een rots. Waarom bouwt men op een rots? Omdat die rots vastheid en zekerheid geeft, omdat die rots als het ware betrouwbaarder is en één met de aarde. Zo kun je dan weer zeggen: hier wordt dus ook weer een parallel getrokken met de latere fase van bestaan, waarbij dan de steen naar voren komt. Dit vindt dan uitbreiding in de symboliek die in Mozes' tijd een zuivere kleursymboliek was, maar die dan wordt vereenzelvigd met edelstenen, waarschijnlijk door de grote plundering, gehouden in Egypte, de randgebieden, voordat ze uittrokken. Ze hadden die edelstenen, en zo wordt dan voor elke stam Israëls een steen van bepaalde kleur en grootte en kwaliteit ingenaaid in de borstlap van de hogepriester. Al deze dingen klinken ook door in het Nieuwe Testament, dat vooral in zijn duiding en beleving, niet door Jezus zelf, maar door Zijn volgelingen, een soort Judaïsme is. Want men bindt zich daar toch wel heel sterk aan joodse gebruiken en beelden. Jezus zelf sprak voor de Joden, en zo zijn ook Zijn gelijkenissen gebaseerd op toestanden die in het joodse volk belangrijk en begrijpelijk zijn. Wij horen zelfs over de stemmen Israëls en de Stem Gods. Alweer: Wat is het meest opvallende wanneer de herder in de vlakte, in de eenzaamheid is en hij wil weten of hij contact met de mensen kan krijgen? Hij blaast op zijn hoorn een bepaalde variatie te spelen, waardoor hij zichzelf identificeerde. Degenen die het Oosten kennen, weten dat vaak nu nog in de Oosterse landen en speciaal wel die van het nabije Oosten, de herdersfluit vooral tegen de avond voortdurend klinkt in de cadansen en tonenreeksen en hij weet ook dat deze in veel gevallen betekenen een uitwisseling van gedachten tussen eenzamen.

Nu zegt men: "in de donder, de stem Gods", dat kwam n.l. uit de hemelen. Zo is het heel begrijpelijk dat men naast de Stem des Heren dacht aan het antwoord, want een stem die alleen maar in de leegte verklinkt, die heeft geen zin. Vandaar dat dus het antwoord er moet zijn: de stem Israëls, de vergaderde volksmenigte in gebed als het ware. Wie zich de moeite getroost om de joodse rituele liederen op hun melodie en cadans te ontleden, zal hierin vaak terugvinden fragmenten van de zeer oude herders-melodieën die stammen uit de tijd vóór Babylon zelfs. Op grond hiervan, mijn waarde vriend, moeten wij dus wel heel erg op onze tellen passen wanneer wij deze dingen gaan interpreteren, want inderdaad de Bijbel vraagt interpretatie.

Zuiver woordelijk genomen is hij een zeer schoon literair werk, maar zeker iets wat qua cadansen daarin voorkomende, niet goddelijk genoemd kan worden. Daar staan een hele hoop dingen in die erg onaangenaam zijn. Ik denk hier bv. aan David en Bathseba waarbij dan de man wordt uitgestuurd om te vallen aan het front, de misdaad van David. Wanneer we echter daarbij komen tot een vergelijking met de interpretatie die wordt gegeven in de Sohar, dan vinden wij dat hier een heel andere tendens naar voren komt. Zeker, David móest zondigen, maar waarom? Omdat hij een fout had begaan, hij had n.l. deze vrouw kunnen verwerpen, en zij was voor hem bestemd, zo beging hij de misslag of misdaad, zich door menselijk opzicht te laten leiden en een andere vrouw na te streven. Als resultaat moest hij een misdaad begaan om toch het goddelijk voorbeschikte, of beter gezegd, het karma, het noodlot zijn vervulling toe te voeren, maar dit betekende voor hem dus tevens dat de tendens in zijn leven die hij begonnen was, nu onderbroken werd en hij verder een met schuld beladen mens zou zijn. Ik haal dit nu als een klein voorbeeld aan. Men heeft helaas heel veel van deze beelden en

dingen gedramatiseerd. Wanneer men het niet doet voor religieuze doeleinden, dan doet men dit omwille van een goede roman, een aardig toneelstuk of een film die een kassucces wordt. En dat betekent dat een vervalsing van de werkelijke waarden steeds meer in de hand wordt gewerkt. Plaatjes als "de Goede Herder gaat uit", zijn zeker roerend om te aanschouwen in hun naïef religieus belijden, maar zij geven zeker niet een zuiver beeld weer van wat eigenlijk bedoeld wordt. Wanneer wij dan dus het onderwerpje besluiten, mijn waarde vriend, lijkt het mij zeer verstandig om te zeggen: wie de beelden uit de Bijbel wil gaan interpreteren, mag niet vergeten, dat zij in veel gevallen genomen werden uit de dagelijkse praktijk van een volk welks leven en welks gedrag, welks sociale wetten en welks omgeving voor de hedendaagse mens een doolhof zijn. En hier kan dus alleen een bevoegd student van die tijden komen tot een redelijke duiding waarom zo'n beeld zo vaak gebruikt wordt, en dan blijkt ons zelfs dat die beelden, zoals ze gebruikt worden in een tekst, steeds verschillende begrippen uitdrukken of uit kunnen drukken. Ik hoop dat ik hiermee althans iets heb gemaakt van het door u opgegeven onderwerp. Is er nog commentaar op te leveren, of is er nog iemand die er iets over te vragen heeft?

Reactie: Jawel. Ik had eigenlijk gemeend dat u ook een uitleg zou geven zoals ik het dan ook heb overdacht en met hulp van anderen tot die gedachte ben gekomen, dat die steen Israëls die wijst dan op opbouwend, zoals u terecht heeft gezegd over de tempel, en dat de mens ook daar tevens dan als steentje individueel opgebouwd wordt om die tempel dan uiteindelijk daarbij op te bouwen, door de leider, de herder van de schaapjes.

Spreker: Ja, ik kan natuurlijk, laat ik zeggen, de spitsvondigheid die in deze theorie schuilt zeer waarderen, maar helaas kan ik het er niet volledig mee eens zijn en wel hierom: wij halen hier een paar beelden door elkaar. Wanneer we spreken over de Herder die van de mensen steentjes maakt om Zijn tempel te bouwen, nu ja, dat wordt dan zo'n, dan wordt die Herder een dood woord, dat zult u met mij eens zijn, dan zouden we beter kunnen zeggen "de Bouwmeester", dan komen we er tenminste iets dichterbij. Verder de steen Israëls staat niet in verband met uitlatingen en uitdrukking zoals u hier schijnbaar denkt, met de toekomstige tempelbouw. Er zijn weliswaar dingen die voor de nieuwe tempel vaststaan en ook in de Bijbel te vinden zijn, maar die liggen toch op een enigszins ander vlak.

De steen Israëls is het teken van de trots Israëls dat zich beschouwt als de basis van het verkeer met God op deze wereld, en blijft dus werkelijk rots en is geen tempel. Maar wanneer er gebouwd wordt aan deze tempel, zo is de mens daarin geen steentje, want daar wordt gezegd door de Ziener: "en zo gij zijt waardig en stijgt tot Hem, ziet, Hij zal u hogelijk loven en roemen en stellen u naast Zijne engelen een zuil in Zijn tempel, die is het nieuw Jeruzalem". En hiermee wordt dan bedoeld, zuil voor de tempel. De tempel is het aanschouwen Gods, dat de mens die geestelijk stijgt dus wordt tot een steunpilaar van deze tempel, d.w.z. dat hij mee helpt mogelijk maken, de aanschouwing Gods, door de anderen. Dus u ziet, de gegevens schuilen er allemaal wel in, alleen met de combinatie daarvan in deze zin kan ik het, nou ja, niet helemaal eens zijn.

Ik zeg, het is aardig gevonden, het is spitsvondig, maar het doet mij weer denken aan die plaatjes van die Goede Herder, die weliswaar erg aardig zijn, maar de werkelijke waarden wel enigszins terzijde schuiven. Want de goede herder die draagt alleen maar een schaap terug wanneer dat schaap helemaal niet meer kan gaan. Maar in negen van de tien gevallen gebruikt hij zijn stok om het beestje terug te dirigeren, en wanneer het dan nog enigszins kan dan laat hij het aan zijn hond over. Begrijpt u? En dat is lang zo lief niet voor het schaap. En zo gaat het met de mens ook.

Wanneer je dat plaatje beziet - in mijn jeugd was het heel erg verbreid, maar in uw tijd zal het ook nog wel bestaan - dan had je zo het idee dat je door Jezus als een soort van bontkraag werd gedragen tot in het Koninkrijk der Hemelen toe. En dat is nu juist niet zo. Wanneer we helemaal niet meer kunnen, dan zal Hij ons helpen tot we weer ongeveer op het pad zijn waar wij moeten gaan, want zoals er staat, die herder kan wel één afgedoold schaap gaan zoeken, maar als ze allemaal er tussenuit gaan, dan vallen ze als prooi van de wolven. En dientengevolge moeten we dus wel heel erg voorzichtig zijn met die dingen. Het geeft zo'n heerlijk gevoel als je weet: de grote Herder die staat daar in het vuurtje van de menselijke samenleving te bakken tot een steentje en dadelijk ben je deel van het hemels Jeruzalem. Dat wordt er dan door velen uit geïnterpreteerd, dan zeggen ze: zo is het dan wel. En het is nu juist niet zo. God wil ons graag hebben in Zijn nieuwe Tempel, zeker, maar dan mogen wij ons

niet baseren op de steen met alle rechten die we daaraan ontleen, maar wij moeten door eigen geestelijke werkzaamheid en activiteit zover weten te komen, dat wij God uiteindelijk kunnen benaderen, en dan verheft Hij ons omdat wij geestelijk daartoe rijp zijn en maakt ons tot een steunpilaar, die het mogelijk maakt voor anderen, niet zo ver gevorderden, om toch reeds iets van het Goddelijke en de Goddelijke Waarheid te beseffen en te bevatten.

Nou, vriend, ik hoop dat ik mijn standpunt althans uiteen heb gezet. Het is niet mijn bedoeling om hier te bekritisieren en mogelijkwijze is zelfs uw mening juist. Ik voor mij echter kon dit niet aannemen en heb daarom mijn redenen hierover uiteengezet.

Reactie: Ik dank u wel, ik vond uw uiteenzetting mooier dan de mijne en daar gaat het ten slotte maar om, want wij zijn nog kinderen bij u vergeleken.

Spreker: Nou dat..., als ik nog leefde, dan zou ik werkelijk kunnen zeggen: "jongetje, jongetje", weet u? Maar aangezien we nu weer in een andere situatie zijn, ach, en dan gaat het niet om het mooie. "Hoe schoon een woord ook klinkt, het is slechts woorden waard, wanneer daaruit de waarheid zingt". Dat is van een dichter die ook bij ons is. En daar gaat het ons eigenlijk om. Wij willen proberen de waarheid te vinden die schuilt in alle dingen en zeker ook in de Bijbel. Nou, dat is dan, na een wederzijdse uitwisseling van beleefdheid (gelach) geloof ik de mogelijkheid om nog een ander onderwerpje te behandelen.

DE JEUGD VAN JEZUS

Vraag: We weten zo weinig van de jeugd van Jezus tussen Zijn twaalfde en Zijn dertigste jaar. Zou u er iets van kunnen vertellen misschien?

Spreker: De jeugd van Jezus. Ja, we moeten Jezus eigenlijk zien als een soort van wonderkind in zeker opzicht, want zoals het staat beschreven: op twaalfjarige leeftijd verbaast Hij de geleerden, de wetgeleerden in de tempel, met de wijsheid van Zijn antwoorden en waarschijnlijk nog meer met het scherpe doorzicht dat uit Zijn vragen spreekt, want dat een kind wetgeleerden de les leest, dat past niet erg in het beeld dat wij hebben van de joodse samenleving van die dagen. Maar dan verdwijnt die Jezus uit de openlijkheid, zeker, Hij gaat terug naar Zijn vader en moeder, inderdaad, maar wij mogen niet vergeten dat Hij volgens de standaard van Zijn volk nu reeds man is, d.w.z. Hij is huwbaar. Hij is in staat om voor Zichzelf op te komen en te zorgen. Dat is in vele Oosterse landen al zo, tegenwoordig zelfs soms nog, en zo begrijpt u wel dat het in de Oudheid ook zo was. En wat deed men nu vroeger wanneer men een handwerk had geleerd? Dan ging men, zoals de Duitsers dat zeiden "auf der Walze" d.w.z. dat men dus als leerling de wegen langs ging en overal wat probeerde te leren.

Jezus - dat kunnen we uit de Evangeliën distilleren - was een goed timmerman en werkte in de werkplaats van Jozef, Zijn vader. Goed, maar dan is het wel zeker dat Hij, volgens de geldende gebruiken, ook een tijdlang gereisd zal hebben, dus dat Hij ergens anders in de leer is gegaan, om toch vooral een goed vakman te worden. Wij mogen dus aannemen dat Jezus in de tijd die ligt tussen Zijn twaalfde en Zijn twintigste jaar, zeer zeker tochten gemaakt heeft die Hem voerden tot andere gemeenschappen. En nu is het ons bekend - ik weet niet of het u bekend is, of dat het ook ergens maar verondersteld is op aarde - maar dat deze reizen Hem voerden in de richting allereerst van het Egyptische Rijk. In Egypte echter ontmoette Hij wederom (zin wordt niet afgemaakt). Hij was reeds zeer belezen in de oude geschriften, Hij kon lezen, een zeldzaamheid voor de jeugd van die dagen, en Hij studeerde de esoterische wijsheid, dat was een deel van Zijn Wezen en van Zijn leven. Zo heeft Hij hier meer gestudeerd en is waarschijnlijk de bronnen van de dingen nagegaan. Zo is het bekend dat Hij o.a. vertoefd heeft enige tijd, enkele maanden zelfs, op het schiereiland Sinaï, ofschoon aan te nemen is dat Hij daar als timmerman toch zeker niets te zoeken had. Verder weten wij dat Hij van daaruit in Noordelijke richting getrokken is en o.a. zich bevonden heeft enige tijd in het gebied tussen de Eufraat en de Tigris, dat Hij zelfs verder het land introk en zeker kennis heeft gemaakt met het Boeddhisme. Dat Hij over het algemeen echter de meeste contacten opnam met de Essenen - niet de Esseërs, de Essenen - en dat hij daarna de leerstellingen, ook Zijn eigen volk, in vele gemeenschappen bestudeerde. Hij keerde terug en werd volgens de gebruiken uitgehuwd d.w.z. verloofd. En nu moet ik hier iets eigenaardigs inlassen: het was alleen maar een gebruik om zich te verloven totdat het gezin definitief gevormd was. In de joodse opvatting is een

gezin pas definitief, wanneer het door God gezegend wordt en dus een kind hieruit voortkomt. Dit is niet het geval geweest en zo was Jezus volgens onze huidige inzichten gehuwd, volgens de inzichten van Zijn tijd verloofd of versproken (beloofd).

Hij heeft zo tot ongeveer Zijn vijfentwintigste jaar geleefd en was zeer gezien als afstammeling van David. Hij heeft toen ook enkele jaren gewerkt hoofdzakelijk in Nazareth. Daarna maakte Hij enkele tochten o.a. naar de plaatsen waar Zijn geslacht oorspronkelijk ontstond, het geslacht David. In deze periode houdt Hij zich ook nog een tijdlang op in een kleine Griekse nederzetting die ligt in het grensgebied tussen de Arabische en de Israëlitische staat. Daarna keert Hij terug en wordt nu als bereid en geleerd man omwille van het gewonnen respect, genomen o.a. als lezer in de synagoge en Hij onderricht reeds in de school (schul of synagoge; Red.), dit is dus een bijkomstigheid. Maar waar Zijn opvattingen verder gaan, verwerpt men Zijn wijsheid meerdere malen. Hij wekt echter wel opzien en spreekt dan, zo ongeveer op Zijn achtentwintigste jaar, spreekt dan enige tijd in andere joodse gemeenschappen. Hij leest ook de wetsrollen nog voor in de eigen synagoge, maar predikt daar niet meer. Dan trekt Hij zich terug uit al deze bezigheden en wij zien een tijdlang niets van Hem d.w.z. Hij blijft nog werkzaam als timmer- man, maar voor de rest houdt Hij zich eigenlijk een klein beetje terug.

Zijn verloofde blijft bij Zijn moeder in en gaat later weg en huwt met een ander. Dit is de reden waarom Hij de bruiloft te Kana bezocht. Hij gaat dan in een zekere teleurstelling misschien ook wel, omdat Hij toch het ware niet vindt, zich werpen op de concentratie. Hierdoor krijgt Hij een scherp inzicht van geestelijke waarden en ontdekt in zich een Kracht die Hem zo dadelijk zal maken tot de drager van de Christus-gedachte op deze wereld. Echter Hij is nog niet klaar hierover, eerst moet Hij nog uitgaan in de woestijn, waar Hij een tijdlang ronddwaalt als een soort heremiet (kluizenaar; Red.), dan weer terugkerende tot de kleine dorpen om daar zo met arbeid Zijn brood te verdienen. Zo ontmoet Hij Zijn jeugdvriend Johannes de Doper en laat zich door deze dopen. En met deze doop wendt Hij zich definitief af van het oude joodse geloof en aanvaardt de nieuwe geestelijke vrijheid, die Hij in zich reeds kende. Ook dan echter is Hij nog niet overtuigd dat Hij in staat is om al deze grote dingen aan de mensen te brengen. Vandaar dat Hij zich terugtrekt voor een veertigdaagse vasten in de woestijn en daarna eerst Zijn werkelijk openbaar leven begint.

Is dit overzicht u voldoende? Is daar nog iets over te vertellen, te zeggen of te vragen?

Vraag: Ja. Ziet u Jezus toch als de Christus, dus als de Messias?

Antwoord: Ja, ik zie Jezus wel als de Messias, maar ik zie Hem, in tegenstelling met anderen, niet in de eerste plaats als de God, de Zoon Gods, maar ik zie Hem, zoals Hij zichzelf altijd uit, als de Zoon des mensen, d.w.z. de mens uit de mensen geboren, die, ook natuurlijk door de zuivere oude en reine Geest die leeft in dit menselijk lichaam, kan opstijgen tot een bewustzijn, waarbij Hij de onmiddellijke krachten uit het Al kan dragen als mens en in déze toestand als ingewijde, als groot Profeet, dus wel boven de mens staat in geestelijk, maar zeker niet in enig ander opzicht. Hij draagt dus de Christus als het ware en is niet, wat men noemt, de Christus van het begin Zijner geboorte. (Band loopt af, doch is ook tevens de tijd om te gaan pauzeren)

VRAGENRUBRIEK

"Vragenrubriek". (Intelligentie: de geestige Henri)

Reactie: Leiding: Ik kom bij u, hoor.

Spreeker: Daar heeft u nog even de tijd mee. (Hilariteit)

Leiding. Ik dacht dat u nog iets mee te delen had over persoonlijke vragen enz.

Spreeker: Oh, dat weten ze toch wel, en als ze het vragen krijgen ze toch geen antwoord.

Vraag: Waarom heeft Jezus de kruisdood verkozen boven een andere terechtstelling? Is dit omdat Hij de in die tijd de meest vernederende veroordeling wilde ondergaan, of wilde Hij hierdoor de nadruk leggen op de symboliek van het kruis?

Antwoord: Ik geloof dat Jezus de kruisdood gestorven is, omdat Hij in niets anders wilde zijn dan een mens en dientengevolge heel nuchtertjes alle gevolgen van Zijn optreden heeft geaccepteerd, want had Hij een andere dood willen hebben, dan had Hij zich wel dood kunnen laten stenigen door de Joden, ze hebben er lang genoeg op zitten wachten om het te doen. En dat was zeker nog wel wat vernederender dan de kruisdood, volgens de Joodse opvatting. Maar hij heeft de kruisdood ondergaan, omdat dit nu eenmaal zo moest zijn, gezien de verhoudingen in Zijn land. En Hij moest wel sterven, want had hij gezegd: "nou, Mij niet gezien, Ik ga meteen op in glorie naar de hemel", dan was Hij alleen een legende gebleven en nu is Hij tenminste een voorbeeld voor alle mensen die Hem moeten hebben om na te volgen. Kan het er wel mee door zo, of moet er nog wat bij?

Reactie: Dank u.

Vraag: Zou de auteur van het prachtige "Schone Woord" van 30 juli, dat inhield een samenspraak tussen een mens en zijn God, een titel aan dit gedicht willen geven? Het is voor velen een waardevol bezit geworden en het verwijzen ernaar, zowel als het reciteren ervan wordt vergemakkelijkt, als het een naam draagt.

Spreker: Ja, ik zal het eens vragen aan de auteur en als hij er een titel voor heeft, dan krijgt u het zo te horen.

Vraag: Velen van ons hebben tientallen jaren moeite gehad om de orthodox-religieuze begrippen kwijt te raken, die we in onze kinderjaren hebben opgenomen en die nu een belemmering vormen voor een onbevooroordeelde levensbeschouwing. Misschien raken we deze belemmeringen in dit leven zelfs nooit geheel kwijt. Mogen we in verband hiermee onze kinderen opvoeden in onze zienswijze van nu? Wij willen dit graag doen, omdat we menen dat dit het mooiste is wat we hun kunnen geven. Maar zo dachten onze ouders vroeger ook. Zullen wij op deze wijze onze kinderen niet dezelfde moeilijkheden bezorgen, te meer, daar wij in een tijd leven van grote vooruitgang op wetenschappelijk gebied, die stellig van invloed zal zijn op het vormen van een levensbeschouwing?

Antwoord: Nu, ik zal u zeggen: daar is nogal gemakkelijk antwoord op te geven. Dat is n.l. dit: laat het kind met de ouders meeleven, zonder dat het kind gedwongen wordt bepaalde dingen te accepteren. Dus pomp het er niet in, laat ze niet de catechismus lezen van het spiritisme of ze eventjes een verslag uit hun hoofd leren, laat ze heel rustig meeleven en zien wat uw geloof en uw overtuiging is. Worden ze wat ouder, stel ze in de gelegenheid om een keer te zien wat het is en willen ze dan verder gaan, laat ze hun gang gaan. En willen ze het niet, houd ze dan alleen maar voor ogen de levenswetten. Dan komt dat geloof en die levensbeschouwing, zou ik zeggen, vanzelf wel. Voldoende?

Reactie: Dank u wel.

Spreker: Eventjes een ogenblikje. Er wordt gezegd door de auteur, dat het gedicht eigenlijk genoemd zou moeten worden: "gesprek mijner ziel".

Reactie: Leiding. Mevrouw knikt heel vriendelijk en dankbaar naar u.

Spreker: Nou, ik ben alleen de boodschappenjongen, ik zal het bedankje doorgeven.

Vraag: Graag zou ik van u willen vernemen of u ons kunt inlichten of wij "vastzitten" aan een voorbeschikking of dat wij aan ons eigen leven een wending kunnen geven. Of is er geen voorbeschikking?

Antwoord: Nou, er is de Wet van oorzaak en gevolg, d.w.z. als iemand op je tenen trapt, krijg je pijn en als je pijn krijgt dan kun je boos worden, dan kun je die persoon een schop geven en een klap op je oog toekrijgen. Je kunt ook denken: "zo heeft hij het ook niet bedoeld" en proberen om het te vergeten. Dan voel je de pijn wel, maar je krijgt geen blauw oog en die meneer zal je misschien voortaan betrekkelijk vriendelijk aankijken of zich niet met je bemoeien. Dus bij wijze van spreken is die zaak toch niet helemaal voorbeschikt, we zitten dus ook niet aan een voorbeschikking vast, want een vaste voorbeschikking, zou een vaste vastlegging van alle voorbeschikte feiten inhouden. En als we nu vast van te voren vast gaan leggen wat er vast te leggen is, dan behoeven we eigenlijk niet eens meer te leven, dan kunnen we wel meteen doodgaan, want dan is het toch allemaal al in kannen en kruiken. Wat dat betreft is dan in veel gevallen iets ongeveer even zuiver, dan zou je leven precies hetzelfde zijn als de verkiezingen in de Oostzone van Duitsland. Nou, en aangezien God nu toevallig

geen dictator is, laat Hij je de mogelijkheid om je eigen lot te veranderen. Wanneer je je laat drijven met de feiten en de gebeurtenissen, dan staat je lot vast, niet voorbeschikt, maar zo is die ontwikkeling nu eenmaal en volgens de Wetten komt uit de verschillende oorzaken dat gevolg naar voren. Dan kun je wel zeggen: "ik vind het niet leuk", maar dan moet je er wat aan doen, want als je er wat aan doet, dan kun je op een gegeven ogenblik in een beleving dat gevolg, dat normalerwijze weer dit gevolg met zich mee zou slepen, zo veranderen dat je die kant uitgaat en dan heb je dus je lot veranderd.

Het jammere is alleen, je kunt het niet doen als een vogel in een kooitje, die van het ene dingetje op het andere springt, van het ene stokje op het andere, maar het gaat allemaal langs de lijnen van de geleidelijkheid. Heel mooi woord "lijnen van de geleidelijkheid", het klinkt zo echt diplomatiek. Wat betekent veelal "lijnen van de geleidelijkheid"? We weten eigenlijk ook niet wat we ervan moeten zeggen en we weten ook niet wat ervan terecht komt ook. Maar zo bedoel ik het nu weer niet, ik bedoel dit: wanneer u wilt en voortdurend streeft naar een grotere beheersing van uw eigen-ik en naar meer leven, vooral metterdaad en ook met gedachten, in de richting van datgene wat u als ideaal, als beste erkent, verandert u uw lot. En nu zit u vandaag de dag nog vast in dit leven en alles wat eraan vasthangt, maar als u zo doorgaat dan blijft het gelijk, dan blijft u zitten.

Maar als u nu de goede kant uitgaat, dan gaat u over naar de volgende klas. Het is misschien een beetje hutspot geworden zoals ik het uitleg, maar laten we dan maar zeggen: er zit toch ook wat goeds in, er zit ook klapstuk in, want als u wilt kunt u uw lot veranderen. U kunt het niet geheel veranderen, maar u kunt het in ieder geval zover veranderen, dat het gevolg van dit leven een heel ander is dan het normalerwijze zou zijn. Is dit antwoord genoeg?

Reactie: Ja.

Spreker: Dus u voelt wel wat voor hutspot met klapstuk?

Vraag: Wanneer men overgegaan is, kan men dan in die wereld dezelfde wezens ontmoeten waar men op de aarde mee omgegaan is?

Antwoord: Het kan wel, maar het is gelukkig geen noodzaak. (Hilariteit) Dus, al degenen die je graag in je leven gezien hebt, waarmee je verbonden bent door banden van sympathie, die ontmoet je. En wanneer je nu zo dom bent geweest om iemand te haten, dan krijg je daar ook mee te doen. Maar al die dingen die je alleen maar onplezierig vond, die verdwijnen zo. Ik bedoel, je hoeft niet bang te zijn dat je bij ons de deurwaarder tegen het lijf loopt die beslag bij je gelegd heeft, maar je vrouw en je kinderen die vind je meestal wel terug, ofschoon er sommigen zijn die daar niet zo, nu ja..... Ik ken er eentje die gaat zo eens, nu, als ik het in uw tijd uit moet drukken weet ik het niet, maar zo in onze zin zo eens in de honderd jaar kijken of zijn vrouw ook goed vooruit gaat, maar omdat hij weet dat het vroeger ook altijd debatteren was, gaat hij dan meteen weer weg, dan zegt hij: ik ben blij dat het je goed gaat, tabeh! (Gelach). Het is misschien leuk, maar is het duidelijk ook, ja? Dan gaan we verder.

Vraag: Waaruit is de vrijmetselarij ontstaan, wat is haar waarde en waartoe leidt zij?

Antwoord: Vrijmetselarij is een voortzetting van verschillende oud-esoterische scholen en zij kan dan ook worden afgeleid van Egyptische en Griekse geheimscholen en zelfs verder terug worden vervolgd tot de eerste esoterische inwijdingsscholen die in de tegenwoordige woestijn Gobi eens bestonden. Zij vindt haar oorsprong in haar huidige vorm eigenlijk in de Jodenvervolging, waardoor bepaalde kabbalistische scholen bijeen kwamen, waar leerlingen werden aangenomen die Christen waren en zodanig een groot gedeelte van deze wijsheid werd meegenomen naar andere belangstellende milieus. De voorvaderen van de vrijmetselarij waren esoterisch zeer goed geschoolden, vaak poserend als sterrenwichelaars, kabbalisten of alchimisten. Later kwamen daarbij de mensen die bepaalde structuurwetten beheersten en daardoor krijgen we de naam "metselaars", "bouwers". Het oorspronkelijke bouwbedrijf heeft er niet veel, maar toch aardig wat mee te doen gehad. Haar doel en streven is zelf bewustwording en verlichting te bereiken en dan, terugkerende, anderen tot hetzelfde licht te leiden. De wijze waarop zij het tracht te doen is: persoonlijk broeder zijn onder broeders, zuster onder zusters - voor die loges die gemengd zijn of de vrouwelijke loges - en dan verder de mensheid zo goed, zo rechtvaardig, zo eerlijk mogelijk behandelen en zonder iemand iets tekort te doen en naar je eigen vermogen goed in de wereld te brengen opdat de wereld beter mag worden. Ik geloof dat ik het netjes zeg.

Reactie: Heel mooi.

Spreker: Ja, het leuke is, het is niet alleen mooi, maar het is nog juist ook.

Vraag: U gaf ons verleden week raad over onze houding tegenover de jeugd tot 20 jaar. Maar hoe moeten we staan tegenover de jongelui, die ouder zijn, die enige jaren universiteit achter de rug hebben? Ik vind ze zo nuchter staan tegenover de diepere zin van het leven. Het is net alsof hun studie, dus de wetenschap, elke idealisme in hen stuk geslagen heeft en ze gauw geneigd zijn de weg van de minste weerstand te kiezen.

Antwoord: Nou, nou... pessimist, hoor. Nee. Maar hoe gaat het als je pas begint? Als een kleine jongen of een kleine meid pas een nieuwe - wat heb je tegenwoordig - een nieuwe autopod of een nieuwe pop of een poppenhuis heeft gekregen, dan doen ze ook alsof dat alleen van belang is en de rest niet. Een jongmens met een universitaire opleiding heeft nu de wetenschap, dat is zijn speelgoed, dat is het enige wat er bestaat en al het andere moet tijdelijk terugtreden. Heel begrijpelijk. Maar nu is het leuke, hoe meer je met de wetenschap werkt, hoe meer je tot de conclusie komt dat de wetenschap maar betrekkelijk is, en als je nu weet dat een betrekkelijke wetenschap wetenschappelijk onaanvaardbaar is, tenzij die betrekkelijke wetenschap op een wetenschappelijke wijze tot een voortzetting en bevordering van de wetenschap wordt gebruikt, weet je dat je als wetenschapsmens menselijker tegenover de wetenschap moet staan, omdat de wetenschap, menselijk blijvende, gelijk met de mens vooruit gaat. Het is een hele mond vol, hoor, maar het is volledig juist. Als je het niet gelooft kun je het nalezen. Er denkt er eentje aan "lintworm-zin". Nou, zo onaangenaam hoop ik, heeft u het toch niet gevonden.

Vraag: De eerste spreker had het over de meerdere bewustwording van de vrouw. Komt deze meerdere bewustwording uit het wezen van de vrouw zelf op, of is dit een impuls van buitenaf? M.a.w. een deel van de Kosmische Ordening?

Antwoord: Ik zou zeggen dat het een deel van de Kosmische Ordening is, maar toch uit de vrouw zelf voortkomend, want het één sluit het andere niet uit. De vrouw heeft zich, juist door haar streven en haar activiteit de laatste tijd - nu ja, ik moet zeggen, want het is zo, ik vind het niet eens leuk om het te zeggen - langzaam maar zeker vaak dichterbij het Goddelijke geplaatst dan de doorsnee man en juist daardoor krijgen we dan dat geval, daardoor krijg je die ontwikkeling. En nu kan ik me dat zo echt indenken - ik heb erbij gestaan, ik heb gedachten gezien, jongens, nou, als je had gezien hoeveel dames het hartstochtelijk met de spreker oneens, hoeveel mannen het hartstochtelijk met de spreker eens waren, dan had je òf de doodschrik op je lijf gekregen, òf je had je net als ik dood staan lachen, dat is voor mij gemakkelijk want ik ben toch dood en vol van leven - maar het is eigenlijk zo: je kunt jezelf moeilijk beoordelen. Dat kunnen man en vrouw over het algemeen heel moeilijk op aarde. En als je dan een onpartijdig oordeel krijgt, nu ja, dan vind je altijd dat het wel een bekrompen, beperkt of een beetje te hard is. Ik voor mij ik geloof dat de vrouw op het ogenblik een hele hoop voor de wereld kan gaan betekenen, d.w.z. als ze haar belangstelling, die ze voor andere dingen zo intens toont, o.a. voor nylonkousen, steeds meer en meer ook gaat richten, zo als reeds langzaam het geval is, op geestelijke waarden. Dat is een duit in het zakje van mij.

Reactie: Leiding: Ik ben door de schriftelijke vragen heen.

Spreker: En hoe staat het met de rest van de vragen? Zijn er nog vragers die vragen hebben, of vinden de vragers de vragen zo vraagwaardig dat ze liever niet vragen wat ze eigenlijk zouden willen vragen?

Vraag: Misschien een hele onnozele vraag: geregeld komen die trams hier langs en dat is nogal erg luidruchtig. Heeft u daar nu geen last van?

Antwoord: Nou, om eerlijk te zijn, niet wat dat betreft. Ten eerste heb ik vroeger in mijn leven al heel veel lawaai moeten verdragen wat hatelijker was dan trams, die zijn tenminste onpersoonlijk, maar ten tweede, die tram die kan mij hoogstens storen, of één van de sprekers, als u zich daar nu intens aan ergert. Die ergernis die ergert ons dan ook een klein beetje, en omdat we verdraagzaam zijn mogen we ons niet ergeren en dan ergeren we ons dubbel, want we ergeren ons over uw ergernis en we ergeren ons omdat we ons over uw ergernis ergeren wat veel erger is dan uw ergernis.

Reactie: Dit was geen ergernis, maar louter nieuwsgierig vragen.

Spreker: Nu ja, ik zeg het zomaar, ik zeg niet dat u zich ergert, hoor, ik zal wel uitkijken. Ja, dat is gek, hoe meer je over een mens vertelt dat hij zich ergert, hoe erger die zich ergert, omdat je het hem vertelt, en dan zegt hij dat je het erger maakt met die ergernis dan het is, en daarover ergert hij zich dan zo erg, dat het uiteindelijk toch nog erger is dan hij denkt dat het is en erger dan jij dacht dat het zou zijn. (Gelach)

Vraag: Ik wilde eigenlijk nog even een oude koe uit de sloot halen. Op het ogenblik wordt in de bladen in Frankrijk hevig geschreven over meerdere mensen in geheel Zuid-Frankrijk die de vliegende schotels daadwerkelijk hebben gezien. Is omtrent dit punt op het ogenblik nog iets te zeggen, dat daar dezer dagen, dezer maanden iets meer reëel mee in verband zal staan, of heeft u daar niets meer over te zeggen?

Antwoord: Och, kijk eens, dat is eigenlijk een heel lastig probleem. De vliegende schotels zijn er n.l. wel en menige regering voelt zich met dat probleem zo ongeveer als de directeur van een vlooiencircus, wanneer zijn acteurs er tussenuit zijn, m.a.w. het is een hele moeilijke kwestie. Er zullen nog wel meer vliegende schotels gezien worden en er zullen heus wel echte ook gezien worden, maar ja, het is zo: als er één gezien wordt, dan zijn er een hele hoop die zien wat, zonder dat ze wat zien, als u ziet wat ik bedoel. En zo zien de anderen dan wat anderen zien, wat ze eigenlijk niet gezien hebben, en zodoende zien ze allemaal dat er vliegende schotels zijn. Die vliegende schotels zijn er wel, maar die zijn niet zo vaak gezien als, gezien de kranten, men zou kunnen zeggen dat er gezien zijn. Kun je het meelopen, ja?

Reactie: Ja.

Spreker: Dan kun je aardig hard wandelen, goed voor de gezondheid ook. Nadat er ons deze vliegende schotel voorgeschoteld is, is er nog een ander gerecht voor te schotelen?

Vraag: Ja, ik zou nog één vraag graag willen stellen. Ik zie hier dat er nogal tamelijk veel mensen bijeen zijn. Zouden die nut trekken van al datgene wat komt?

Spreker: Of die mensen hier nut trekken van al wat komt?

Reactie: Nee, de mensen niet, de geest.

Spreker: Ach, kijk eens, als je zo'n club bij elkaar ziet zitten, dan zeg je zo tegen jezelf: nou, hoeveel zouden dat nu verstaan? Nu heb ik over het algemeen een heel gunstig percentage, hoor, bij mij is het ongeveer 85% die me volgen kunnen en de rest raakt verward in de knopen die ik leg in mijn woorden. Maar als er een ernstig betoog is, dan kun je zeggen 40 tot 50% begrijpt het, ongeveer 30% denkt dat ze het begrijpt en de rest die begrijpt dat ze er helemaal niets van begrijpt, begrijpt u? Maar daar komt het eigenlijk niet eens op aan, weet je dat? Want het eigenaardige is dit: wanneer we hier zitten te praten, dan ga je weg soms met een hoofd zwaar van problemen of je zegt: ja, het heeft me eigenlijk niet veel gezegd. Maar alles wat er gezegd is in zijn hele en juiste betekenis, dat werd opgetekend door die schrijver "het onderbewustzijn". Dus u zit, zogezegd, meer bewusteloos dan bewust te luisteren eigenlijk en dat onderbewustzijn dat heeft nu de aardigheid om het in porties in te delen en als u nu zit te praten over iets en zo'n probleem komt naar voren, dan zegt uw bewustzijn tegen uw onderbewustzijn: "één met slag" en dan geeft uw onderbewustzijn heel slagvaardig de slagzin terug die u gehoord heeft zonder hem te begrijpen en te verwerken, en in het verband waarin u hem dan naar voren brengt begrijpt u hem heel goed, en daar gaat het om. Nou, zijn we helemaal uitgesproken?

Reactie: Mag ik er nog één stellen?

Spreker: Oh zeker.

Vraag: Men kan soms zo sterk dromen dat men iemand die men jaren geleden verloren heeft terugziet en dat die zelfs ouder geworden is. Wat is dat eigenlijk, hoe kan dat?

Antwoord: Nou, in de meeste gevallen is het eigenlijk dit: Je maakt geestelijk door nabijheid contact met die persoon en daardoor droom je daarvan, maar je stelt het je voor stoffelijk en dan zeg je bij jezelf: "nou, die zal nu toch al minstens 60 jaar oud moeten zijn" of 45 voor mijn part. Ja, en dan zeg je: "dus dan zal hij er zo uitzien" en dan toont u zich een beeld zelf van die persoon dat inderdaad zo oud is als u het zich denkt dat het zou moeten zijn. Kunt u het volgen, ja? En dan kan het ook nog anders. Je zou op een gegeven moment aan zo'n persoon herinnerd kunnen worden door omstandigheden misschien, iemand zegt precies hetzelfde wat hij of zij vroeger altijd zei of dergelijke dingen, je komt in een kast wat tegen

wat van ze is en je realiseert het je op dat moment niet, maar later werkt dat door en in je droom ga je dat uitspinnen en dan zie je ze ook. Twee mogelijkheden, maar het gekke is dat in dit geval het eerste meer voorkomt dan het tweede.

Vraag: U had het zojuist over het onderbewustzijn. Is dat voor ons een spaarpot..... (verder niet te verstaan).

Antwoord: Nou, laten we zeggen: het is een stille reserve. Als we zeggen "een spaarpot", nee, dat is eigenlijk niet juist, want dan zou een mens zijn hele leven op de rente moeten leven en uiteindelijk het kapitaal achterlaten als hij naar onze wereld gaat. Nee, eigenlijk beter zou je het zo kunnen zeggen: De mens leeft, maar een deel van zijn persoonlijkheid zit er op een bankje naar te kijken, die tekent op wat er gebeurt en die geeft zo nu en dan een schreeuw, u weet wel, zoiets van een voetbalwedstrijd: "hup Jansen, schiet op, rechts", en dan zegt Jansen: hé, dat is mijn intuïtie. Begrijpt u? Daardoor kan Jansen, ofschoon zijn bewustzijn beperkt is, toch soms dingen doen die verder gaan dan dat bewustzijn en zo zijn eigen geestelijk welzijn in de hand werken en zo heeft hij dan dus wel geestelijk nut ervan later, als hij het tenminste op de goede manier gebruikt heeft. Maar je onderbewustzijn neem je niet mee, hoor.

Ofschoon, misschien, als je het heel technisch wilt uitknobelen, je geest ook een deel van je onderbewustzijn zou zijn. Ja, en als die geest dan een bewustzijn in zich draagt, dat deel van het onderbewustzijn is, zou het onderbewustzijn dat geestelijk bewustzijn in zich sluiten. En als we ons daar bewust van zijn, dan zijn we bovendien met ons bewustzijn van ons geestelijk bewustzijn bewust in ons onderbewustzijn. En dat zou dan betekenen dat we een ideale bewustzijnstoestand bereikt hebben, maar bij de meeste mensen is het niet zo.

Maar het onderbewustzijn waar wij, ik zou haast zeggen, wij psychologen, maar ik ben er zelf geen, hoor, maar waar de psychologen en psychiaters enz. enz. graag over spreken, bovendien al diegenen die niets anders om handen hebben om op het ogenblik een doodoener over te vinden - ja, er zijn mensen dat zul je me niet geloven, maar die krijgen ineens zin in, laten we zeggen, haring met slagroom, dan zegt ieder ander: "je bent mal", dan zeggen ze: "nee, dat is mijn onderbewustzijn", nou daar heeft het onderbewustzijn niets mee te maken, met dergelijke excentriciteiten, maar die gebruiken dat als een doodoenertje, dat moet je natuurlijk niet doen - dat is een deel van je bewustzijn dat niet normaal in je denken volledig beeldend fungeert, maar onder druk blijft, zo op de achtergrond. Dat is zo ongeveer, nietwaar, de rede is het parlement en het onderbewustzijn is de regeerder die er zo nu en dan eens eventjes wat tussendoor gooit en zegt: "dat is mijn directieve" (richtlijn; Red.), m.a.w. "nu kun je kletsen zoals je wilt, maar dat gebeurt", waar dan iedereen zijn baten of zijn nadelen, schade van heeft, dus ook de geest. Is het duidelijk genoeg geworden?

Reactie: Ja, dank u wel.

Spreker: Nou, ik geloof dat ik niet eens meer behoefte te vragen of we uitgevraagd zijn...

Reactie: Nog één vraag. Een paar weken geleden werd er gesproken over de vrije wil en toen heeft iemand een vraag gesteld daarover en verklaard dat hij niet aan de vrije wil geloofde. Daarop werd geantwoord: in de eerste plaats zou ik willen antwoorden dat hier schijnbaar van geen absolute wilsuiting sprake is, daar de gedeeldheid van ervaring in de persoonlijkheid in deze opzichten normaal is. De persoon in kwestie begrijpt het laatste van deze zin niet en vroeg het mij, waarop ik dan gezegd heb dat ik het u zou vragen. "Waar de gedeeldheid van ervaring in de persoonlijkheid in deze opzichten normaal is", dat begrijpt hij niet erg.

Antwoord: Nou, dan zullen we proberen om het begrijpelijk te maken en dan zeg ik het aan u en dan zegt u het wel weer verder zeker. Je hebt momenten..... laten we zeggen, dat er een dame is die schrikt als ze op de weegschaal stapt - u weet wat ik bedoel, hè, zoiets wat met hectares uitgemeten kan worden - en die zegt tegen zichzelf: ik wil mager worden en dus zal ik maar niet eten. Dat houdt ze een uur na haar normale etenstijd vol en dan krijgt ze zo'n honger dat ze toch wat neemt. Daar heb je nu een gedeelde wilsuiting. Het lichaam zegt: "ik wil eten", het bewustzijn zegt: "ik wil mager worden", en wat eruit te voorschijn komt, is een soort compromis tussen die twee. Duidelijk? En dat gaat nu altijd zo: ik zou wel hard willen lopen, maar mijn benen willen niet mee. Weet u, dat soort dingen. Ik wil leren, maar ik kan het niet meer in mijn hersens proppen. Al dat soort dingen. Nou, zo is het nu in het hele leven, dat van een absolute wilsuiting, zeggen: "dit wil ik" en het volledig tot stand brengen, maar zelden sprake is, maar meestal wanneer je iets wilt, bepaalde factoren als een soort tweede

willetje ook optreden en wat er dan uiteindelijk als resultaat komt dat is dus: deze twee factoren tegenover elkaar afgewogen, tot eenheid gemaakt en in de daad omgezet. Duidelijk? Ik vind van mezelf dat ik het netjes gezegd heb, maar als je het niet snapt, dan vertel je het maar. Nou, hebben we dit ook gehad? Dan, zou ik zeggen, heb ik ook mijn tijd gehad en wat ik nog heb van die tijd die ik eigenlijk al gehad heb, wil ik dan alleen nog maar gebruiken om te zeggen dat "Het Schone Woord" komt. Goedenavond.

HET SCHONE WOORD

Goedenavond vrienden.

Ik mag vanavond voor u "Het Schone Woord spreken" en zou daarvoor graag ten hoogste vijf onderwerpen hebben, die ik dan zelf verder samen zal bouwen.

Reactie: Een brief - Zichzelf zijn - Tegenstand - Zelfverguizing - Wilskracht.

Spreker: Wanneer wij, door de tegenstand moedeloos geworden, tot zelfverguizing komen, zal soms de wilskracht ons toch helpen te realiseren iets van de grote Waarheid, die wij aflezen in ons wezen, als ware ons wezen een brief uit de oneindigheid.

Is dat voor u aanvaardbaar?

Reactie: Ja.

Spreker: We zullen dit dan noemen, omdat er zoëven ook over een naam is gesproken, dat het een titel heeft:

Een Brief.

Moedeloos terneergeslagen
 Kan 'k het leven haast niet dragen
 Dat in zware trage gang
 Voortgaat jaren, jaren lang.
 Ik zou zo gaarne willen wezen
 Vol van kracht
 En vol de strijd van 't leven
 Weer aanvaarden,
 Ik zou willen vinden
 Grootse Waarden
 Der Oneindigheid.
 Maar ziet, 'k kan niet volbrengen
 En mijn ziel schreit:
 Wat ben ik waard,
 Wat is m'n wezen?
 In zelfverguizing buig ik neer.
 Misschien dat ergens krachten leven
 Die leven kunnen,
 Maar ik kan niet meer.
 En dan, in stilte van mijn wezen,
 Zoek ik naar mijn eigen zijn
 En zie in lichtend vuur geschreven
 Woord na woord,
 Eén lange lijn
 Van woorden
 Tot een brief geworden,
 Akkoorden
 Uit de Eeuwigheid.
 En ik lees en ik lees
 En ik vergeet de tijd
 In 't zien wat mij geschreven wordt:
 Zie, mens, gij deed toch niet tekort uzelve,

Gij deed toch niet tekort een ander?
Verander dan uzelve niet,
Zeg niet: wat ben 'k onmetelijk klein,
Verguis uzelve niet.
Uw taak is komen tot Mijn Woon,
U ligt in ver verschiet
Een plaats aan Mijnen Troon.
Zeg niet: 'k kan niet anders zijn,
Wees niet vol van angst en vrezen,
Laat toch Mijn Bestaan door heel uw wezen
Trillen, winnen u de strijd.
Gordt u aan en wil wilskrachtig opgaan
Hernieuwd weer in de levensstrijd.
Denk aan Mij, aan deze woorden,
Want Ik zal altijd met u zijn,
Tot aan 't eind van het bestaan.
Tezamen met Mij en niet alleen
Moet gij des levens wegen gaan.
En uit het lichtend akkoord
Kwam een wonder ontwaken.
Ik vond in mijzelve een nieuwe kracht
En 'k heb de taak die mij te zwaar leek
Uiteindelijk zelfs goed volbracht.
Ik heb des levens strijd gestreden,
'k Ben getreden in Oneindigheid
En weet, wanneer ik ook leef in een heden
Dat nog betekent weer een strijd:
'k Zal winnen en mijn wil zal zegevieren
Omdat mijn Schepper met mij gaat
Tot aan het eind
Zoals in mijn ziele
In lichtend vuur geschreven staat.
En daar zal ik de vrijheid vinden,
De rust, het loon voor wat ik was,
Maar 'k merk de Eeuwigheid in mijzelve reeds,
'k Bemerk nu pas:
Ik leef reeds aan de Troon des Heren,
Ik ben reeds in het Hemelrijk,
Alleen, 'k moet leren te beleven
Die Werkelijkheid.
En daarom wil ik gaan
En voortgaan met het streven,
Minachtend niemand, erend God en God alleen.
Zo zal ik gaan het pad der sferen.
Ik ga mijn weg en niet alleen.

Ik dank u voor uw aandacht, vrienden.
Goedenavond en een gezegende huisgang en nachtrust.